Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 1984–1985

18 784 Wijziging van de onteigeningswet

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

1. In het regeerakkoord, dat leidde tot het tweede Kabinet-Van Agt, is in de conclusies ten aanzien van de volkshuisvesting onder punt 11 gesteld: «Onteigening dient mogelijk te worden bij weigering achterstallig onderhoud of aanpassing aan de geldende eisen. Een zorgvuldige aanpassing van de onteigeningsgrond in de wet is daartoe nodig» (Tweede Kamer zitting 1981; 17 000 nr. 6 blz. 24). In de daarop gevolgde regeringsverklaring is ter zake medegedeeld: «Voorts zal in voorbereiding worden genomen een ontwerp van wet tot wijziging van de onteigeningswet, waarbij wordt aangegeven wat onder een bouwplan als grondslag voor onteigening wordt verstaan. Daarmee wordt voldaan aan de in het regeerakkoord neergelegde wens, onteigening mogelijk te maken bij weigering, achterstallig onderhoud uit te voeren of noodzakelijke verbeteringen aan te brengen» (Handelingen Tweede Kamer 16 november 1981, blz. 329, rechter kolom).

De reden dat de ondergetekenden het onderhavige voorstel van wet indienen is dat de praktijk heeft aangetoond dat de tekst van artikel 77 verduidelijking behoeft. Voorts is de mogelijkheid om te onteigenen ter uitvoering van een bouwplan uitgebreid met twee belangen waartoe kan worden onteigend en is een aantal procedurele verbeteringen aangebracht. In deze memorie zijn vorenbedoelde verduidelijking, aanvulling en verbeteringen uitvoerig toegelicht. Gaarne mogen wij hiernaar verwijzen.

2. Van de mogelijkheid tot onteigening ter uitvoering van een bouwplan, als bedoeld in artikel 77, eerste lid, onder 2°, van de onteigeningswet, is tot dusverre in de praktijk (te) weinig gebruik gemaakt. Een van de oorzaken daarvan is, naar kan worden aangenomen, onvoldoende bekendheid van deze mogelijkheid – en van de andere bij de wet geboden mogelijkheden – bij de gemeentebesturen. Met het oog daarop is in juli 1981 door het toenmalige Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening een brochure uitgegeven, getiteld «De onteigeningswet; een handreiking voor de praktijk».

Gehoopt mag worden dat deze brochure een nuttig effect heeft in die zin dat mogelijkheden ontdekt zijn en onzekerheden en misverstanden zijn weggenomen. Niettemin verdient het aanbeveling dat de wettekst zelf zo duidelijk mogelijk is. Het wetsvoorstel strekt in de eerste plaats daartoe en wel door artikel 77, eerste lid, onder 2°, opnieuw te formuleren en aan het

artikel een afzonderlijk lid toe te voegen, waarin van de in het eerste lid, onder 2°, vervatte planvormen een begripsomschrijving is gegeven (artikel I, onderdeel A).

3. De voorgestelde gewijzigde bewoording van artikel 77, eerste lid, onder 2°, betekent een verruiming van de onteigeningsgrondslagen met betrekking tot bouwplanonteigening. Onteigening op deze grondslagen was tot dusverre slechts mogelijk indien zij geschiedde in het belang van de volkshuisvesting of in het belang van de reconstructie (vernieuwing) van (een gedeelte van) de bebouwde kom.

De verruiming bestaat hierin dat onteigening nu eveneens mogelijk wordt indien zij geschiedt in het belang van het stichten van gebouwen van openbaar nut en in het belang van onderhoud, indien sprake is van ernstig achterstallig onderhoud. Tot nu toe kunnen bouwplannen zoals scholenbouwplannen of plannen voor bouwwerken ten behoeve van sociaal-culturele en andere openbare doeleinden uitsluitend als onteigeningsbasis worden gehanteerd indien de uitvoering daarvan mede plaatsvindt in het belang van de stads- of dorpsreconstructie. Of de bouwplanuitvoering in concreto mede in het belang is van die reconstructie is dan in zekere zin een kwestie van wetsuitleg en toevallige feitelijke omstandigheden. In de regel is bij zodanige bouwplannen het volkshuisvestingsbelang te zeer daarvan verwijderd, zodat evenmin vanwege dat belang de onteigening kan worden voortgezet. Weliswaar kan door aanpassingen van het bouwplan, bijvoorbeeld door het opnemen van woningen daarin, tevens het volkshuisvestingsbelang worden gediend, doch zulks is wel een ietwat gekunstelde methode. Om nu een einde te maken aan deze ongewisse toestand is de onteigeningswet op dit onderdeel aangepast en kan de verwezenlijking van de hier aan de orde zijnde bouwplannen volledig door onteigening worden gewaarborgd. Wel wordt nog opgemerkt dat niet mag worden verwacht dat van de verruiming van de wet op dit onderdeel een veelvuldig gebruik zal worden gemaakt. De behoefte aan het oprichten van bijvoorbeeld een schoolgebouw komt doorgaans niet uit de lucht vallen. Veelal zal het oprichten van een dergelijk gebouw totstand komen in het kader van een (herziening van) bestemmingsplan of stads- of dorpsvernieuwing van een bebouwde kom.

De tweede verruiming van de onteigeningsgrondslagen met betrekking tot bouwplanonteigening betreft de mogelijkheid van onteigening ten behoeve van de uitvoering van een bouwplan, dan wel een plan van werken, geen bouwwerken zijnde, of van een plan van werkzaamheden in het belang van onderhoud, indien sprake is van ernstig achterstallig onderhoud. In het belang van het handhaven van een woningvoorraad van voldoende kwaliteit is het noodzakelijk dat achterstallig onderhoud wordt opgeheven. Indien dit niet gebeurt, schrijven burgemeester en wethouders de eigenaar aan binnen een door hen te bepalen termijn de door hen aan te geven voorzieningen te treffen. Bij niet uitvoeren van een dergelijke aanschrijving kunnen burgemeester en wethouders door middel van politiedwang de aanschrijving (doen) uitvoeren. In de praktijk is gebleken dat wanneer het betreft ernstig achterstallig onderhoud en door middel van politiedwang uitvoering is gegeven aan een aanschrijving waarmede grote kosten zijn gemaakt het kostenverhaal dikwijls een illusie is. Met name in het geval het verhalen van de kosten leidt tot een faillissement van de aangeschrevene zal in het algemeen na voldoening van de preferente schuldeisers niet voldoende overschieten om de schuld aan de gemeente te voldoen. Deze gang van zaken leidt er veelal toe dat in het bijzonder wanneer het gaat om ernstig achterstallig onderhoud een aanschrijving achterwege blijft.

Dit is niet het belang van de volkshuisvesting. Vandaar dat aan gemeenten nu de mogelijkheid wordt geboden de onherroepelijk geworden aanschrijving te doen uitvoeren dan wel over te gaan tot onteigenen. Daarmede kan worden bereikt dat eerder dan tot nu toe ernstig achterstallig onderhoud wordt opgeheven.

Ten aanzien van het toepassen van de onderhavige onteigeningsmogelijkheid wordt op verschillende aspecten gewezen.

In de eerste plaats verdient de relatie Woningwet-onteigeningswet in het bijzonder de aandacht. Onteigening is namelijk als een wijze van gedwongen eigendomsontneming een uiterste middel. Indien met een minder zwaar middel een te stellen doel ook kan worden bereikt, dient dat middel eerst te worden aangewend. Om die reden dient bij achterstallig onderhoud steeds eerst te worden aangeschreven op grond van artikel 25, eerste lid, van de Woningwet.

Voor het volgen van deze werkwijze kan nog steun worden ontleend aan het feit dat vorengenoemd artikel imperatief is gesteld en burgemeester en wethouders ingeval van constatering van achterstallig onderhoud van deze mogelijkheid gebruik moeten maken. Voorts is gezien de zwaarte van het middel van een onteigening in de wet bepaald dat deze mogelijkheid tot onteigening zich slechts leent voor die gevallen waarbij sprake is van een ernstige mate van achterstallig onderhoud. Dit wil zeggen dat het voortbestaan van het pand als zodanig of het gebruik van het pand in gevaar komt. Met nadruk wordt erop gewezen dat de mogelijkheid van onteigening is beperkt tot vorenbedoelde omstandigheid en gemeenten derhalve slechts in bepaalde gevallen de keus hebben tussen de mogelijkheid van het toepassen van politiedwang en het daarbij behorende kostenverhaal of van onteigenen.

Rest nog de vraag op welk moment de gemeente een aanvang mag maken met het administratieve gedeelte van de onteigeningsprocedure. Daarbij is in de hierna volgende uiteenzetting onder meer rekening gehouden met hetgeen blijkt uit Kroonjurisprudentie met betrekking tot het opnemen van een opschortende en ontbindende voorwaarde in een raadsbesluit tot onteigening, indien de mogelijkheid tot uitvoering van dat besluit nog niet vaststaat. De procedure kan worden gestart indien, spoedeisende gevallen uitgezonderd, de aanschrijving overeenkomstig artikel 25 van de Woningwet is uitgegaan, die aanschrijving onherroepelijk is geworden en de daarin gestelde termijn is verstreken. Indien de aanschrijving alternatief is gesteld als bedoeld in artikel 26 of 27 van de Woningwet kan vorenbedoelde procedure worden gestart, indien noch aan de aanschrijving tot het treffen van voorzieningen, noch aan de alternatieve aanschrijving is voldaan en de aanschrijving overeenkomstig artikel 32, eerste lid, van de Woningwet onherroepelijk is geworden en de daarin gestelde termijn is verstreken. Burgemeester en wethouders behoeven in dat geval de aangeschrevene niet te dwingen tot de keuze als bedoeld in artikel 32, tweede lid, van genoemde wet. Het wordt echter anders indien de aangeschrevene in beroep gaat tegen de aanschrijving. Op grond van artikel 30 van de Woningwet is het mogelijk om voorziening te vragen bij de gemeenteraad. Op grond van het vijfde lid van dit artikel blijft de aanschrijving onder meer buiten werking gedurende de termijn van de behandeling van de voorziening. Het spreekt voor zichzelf dat gedurende deze termijn niet dient te worden gestart met de onteigeningsprocedure. Na de uitspraak van de gemeenteraad is het echter mogelijk dat een procedure op grond van de Wet Arob aanhangig is of redelijkerwijs nog mogelijk zal zijn. Vanwege de rechtszekerheid, de rechtsbescherming van de burgers en een zorgvuldige besluitvorming over de onteigening dient daarom een voorbehoud in het onteigeningsbesluit van de gemeenteraad te worden opgenomen. Dit voorbehoud moet bestaan uit een opschortende en ontbindende voorwaarde. De opschortende voorwaarde moet inhouden dat niet tot dagvaarding zal worden overgegaan voor zover een Arobprocedure ten aanzien van zo'n aanschrijving aanhangig of redelijkerwijs nog mogelijk is. De ontbindende voorwaarde zal tot gevolg moeten hebben dat het onteigeningsbesluit vervalt indien de Afdeling rechtspraak van de Raad van State de beschikking vernietigt. Op deze wijze kan al tot onteigening worden besloten voordat op het beroep tegen de aanschrijving onherroepelijk is beslist en wordt voorkomen dat kan worden onteigend terwijl het middel dat in eerste

instantie is aangewezen om het gestelde doel – het verhelpen van achterstallig onderhoud – te bereiken onjuist of niet terecht is toegepast.

4. In een nieuw (tweede) lid van artikel 77 zijn de in het eerste lid, onder 2°, genoemde onteigeningsgrondslagen nader gedefinieerd. Het bouwplan is daarvan het belangrijkste en het meest omvattend, gevolgd door het plan van werken, geen bouwwerken zijnde en het plan van werkzaamheden. Het rechtsgevolg van elk van die plannen is overigens volkomen gelijk: ten behoeve van de uitvoering kan een onteigening zonder voorafgaande nutswet plaatsvinden.

5. De verruiming van de toepassingsmogelijkheden van artikel 77, eerste lid, onder 2°, dienen onzes inziens te worden beschouwd als een nuttige aanvulling op de reeds bestaande mogelijkheden van bouwplanonteigening. Wij willen in dit verband de aandacht vestigen op recente ontwikkelingen van in dit verband relevante wetgeving. In de eerste plaats is dat de onlangs door de Tweede Kamer aanvaarde wijziging van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Blijkens dit ontwerp ligt het in het voornemen de tijd die is gemoeid met de totstandkoming van een bestemmingsplan sterk te bekorten. Door de voorgenomen wijziging van vorenbedoelde wet menen wij dat de mogelijkheid tot onteigening ter uitvoering van een bestemmingsplan beter kan worden benut.

Voorts is de onlangs tot stand gekomen Wet op de stads- en dorpsvernieuwing van belang. Artikel 31 van dit ontwerp verstaat onder een stadsvernieuwingsplan een plan tot behoud, herstel, verbetering, herindeling of sanering van het daarin begrepen gebied. Een stadsvernieuwingsplan is voor de toepassing van deze wet en andere wetten gelijkgesteld met een bestemmingsplan, zodat ter uitvoering daarvan de onteigeningsmogelijkheid, genoemd in artikel 77, eerste lid, onder 1°, van de onteigeningswet voorhanden is.

In dit verband verdient ook artikel 32 van de Wet op de stads- en dorpsvernieuwing de aandacht. Dit artikel voegt aan het stadsvernieuwingsplan een nieuw element toe, te weten de aanwijzing van gebieden, waar verbetering van woningen en andere gebouwen dient plaats te vinden. Indien gebruik wordt gemaakt van deze mogelijkheid van aanwijzing in het stadsvernieuwingsplan tot verbeteringsgebied in combinatie met het uitvoeringsschema wordt onteigening ten behoeve van woningverbetering mogelijk. Er is dan namelijk sprake van de uitvoering van het stadsvernieuwingsplan.

Volledigheidshalve merken wij op dat naast een redactionele aanpassing van het bepaalde onder 2° van het eerste lid van artikel 77 – vernieuwing in plaats van reconstructie – de Wet op de stads- en dorpsvernieuwing in artikel 56 aan genoemd lid een nieuwe onteigeningsmogelijkheid toevoegt. Deze mogelijkheid heeft betrekking op gronden, gelegen in gebieden waarin het ingevolge een geldende of in ontwerp ter inzage gelegde leefmilieuverordening of stadsvernieuwingsplan verboden is te slopen zonder vergunning van burgemeester en wethouders. Wat betreft een nadere uiteenzetting van de gevallen die het hier betreft willen wij verwijzen naar de toelichting op de tweede nota van wijziging, behorende bij voorgenoemde wet (kamerstukken II 1980/1981, 13 924, nr. 18, blz. 34).

6. Wij hebben deze gelegenheid aangegrepen om een aantal wijzigingen aan te brengen ter verbetering van verschillende procedures. Om maar bij de hiervóór besproken onteigeningsgrondslagen te blijven: in de nieuwe leden 3–5 van artikel 77 (artikel I, onder A) is onder meer voorgeschreven dat de desbetreffende plannen ter inzage dienen te worden gelegd en dat de belanghebbenden de gelegenheid moeten krijgen daartegen schriftelijk bezwaren in te dienen. Pas daarna mogen gedeputeerde staten ten aanzien van het plan de – thans reeds vereiste – verklaring van geen bezwaar afgeven.

Een ander vermeldenswaardig punt is de termijn binnen welke het genoemde college een beslissing dient te nemen (artikel 77, nieuw vijfde lid). Het verstrijken van die termijn heeft geen fataal gevolg in dier voege

dat nadien geen besluit ter zake meer mag worden genomen en evenmin enig fictief materieel rechtsgevolg, maar opent wèl de rechtsgang ingevolge de Wet Arob naar de Afdeling rechtspraak van de Raad van State. Het voorschrijven van een beslissingstermijn en andere procedureregels is in hoofdzaak bedoeld om uniformering te brengen in de wijze van behandeling op provinciaal niveau van verzoeken om de onderwerpelijke verklaring van geen bezwaar.

Een der belangrijkste procedurele verbeteringen is het invoeren van het recht van bezwaar voor belanghebbenden bij de Kroon tegen het raadsbesluit tot onteigening (artikel I, onderdeel E). In de thans geldende procedure van Titel IV der onteigeningswet hebben de belanghebbenden uitsluitend de gelegenheid bezwaren in te dienen tegen het voornemen van de gemeenteraad om te onteigenen (artikel 81). Indien de gemeenteraad, in voorkomende gevallen na overweging van de tegen dat onteigeningsplan ingediende bezwaren, tot onteigening besluit, ontberen de belanghebbenden de mogelijkheid om anders dan op grond van het Grondwettelijke petitierecht, de Kroon te adiëren. Voorgesteld wordt die mogelijkheid wel te openen. Als aanvulling op dit recht krijgen degenen die hiervan gebruik hebben gemaakt de gelegenheid zich in persoon of bij gemachtigde door of vanwege de minister te doen horen (artikel I, onderdeel G). Deze hoorplicht, die overigens in toenemende mate in het administratieve (proces-)recht raak ingeburgerd, dient een zorgvuldige besluitvorming te waarborgen. Daarvoor is temeer reden vanwege de complexiteit van de onteigeningsplannen. In dit verband verdient het vermelding dat in het kader van de beoordeling van de Kroon van het raadsbesluit tot onteigening reeds de goede gewoonte is ontstaan de belanghebbenden te horen.

Tenslotte beoogt dit wetsvoorstel zoveel mogelijk eenheid in (bezwaar)termijnen te bewerkstelligen en de beslissingstermijn van de Kroon alsmede de dagvaardingstermijn voor de onteigenende partij te maximaliseren (artikel I, onderdelen B, onder 3 en 5, C, E en H, onder 2).

Artikelsgewijze toelichting

Artikel I, onderdeel A, wijziging van artikel 77

De *onder 1* opgenomen wijziging van de bewoording van het eerste lid, onder 2°, is in het algemeen deel van deze memorie uitvoerig besproken. Wij mogen daarnaar verwijzen.

De term «vooraf» betekent dat de vereiste verklaring van geen bezwaar van gedeputeerde staten moet zijn ingekomen aleer de gemeente de administratieve onteigeningsprocedure kan beginnen met het ter inzage leggen van de onteigeningsstukken, bedoeld in artikel 80, tweede lid, van de onteigeningswet.

Met betrekking tot de beoordeling van de (bouw)plannen door de colleges van gedeputeerde staten merken wij op dat zulks redelijkerwijs zal behoren te geschieden aan de hand van beoordelingsmaatstaven van planologische aard. Het is denkbaar dat voor de uitvoering van alle of bepaalde bouw- of andere werken of werkzaamheden die in de onderhavige plannen zijn opgenomen, tevens de zogenaamde anticipatieprocedure van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (artikel 19, c.q. 46) en/of de Woningwet (artikel 50, achtste lid) moet worden doorlopen, bijvoorbeeld als voor het betrokken gebied een bestemmingsplan in procedure is gebracht. In zo'n geval is het wenselijk een synchronisatie van procedures na te streven (terzake mogen wij verwijzen naar de meergenoemde brochure «De onteigeningswet; een handreiking voor de praktijk». Maar zelfs als dit doel niet kan worden bereikt en de anticipatie-procedure pas op een later tijdstip tot een afronding kan komen, ligt het uit het oogpunt van rechtszekerheid in de rede dat de beoordeling van dergelijke plannen in het kader van de afgifte van een verklaring van geen bezwaar, als bedoeld in artikel 77, eerste lid, onder 2°, mede plaats heeft aan de hand van de «overige»

beoordelingsmaatstaven van de anticipatie-procedure. Daarbij valt te denken aan de dringendheid en de urgentie van de desbetreffende werken.

Nadat de in artikel 77 bedoelde verklaring van geen bezwaar voor het gehele plan is afgegeven, mag alsdan gevoegelijk worden aangenomen dat in het algemeen, afgezien van de grondverwerving, voor de gehele uitvoering van deze plannen geen juridische beletselen zullen opkomen. Het is evenwel niet de bedoeling dat gedeputeerde staten mede een beoordeling geven van de merites van de met deze plannen beoogde onteigening. De bevoegdheid daartoe is en blijft bij uitsluiting toegekend aan de Kroon.

Het *onder 2* ingevoegde tweede lid van artikel 77 is reeds aan de orde geweest. Het bevat de beoogde verduidelijking van wat onder een bouwplan, enz., moet worden verstaan. Wij menen daarom te kunnen volstaan met aan te geven uit welke stukken deze plannen bestaan. Dit is mede van belang voor het nieuwe derde lid van artikel 77, op grond waarvan die stukken ter inzage moeten worden gelegd. De plannen bestaan in elk geval uit een met een bestemmingsplankaart vergelijkbare grondtekening waarop de situering van de uit te voeren (bouw)werken is aangegeven, en voorts uit bouw- en geveltekeningen der bouwwerken dan wel (bestek)tekeningen van de andere werken en werkzaamheden voor zover de werken en/of werkzaamheden van dominerende aard zijn.

De eveneens onder 2 in artikel 77 ingevoegde leden 3–5 dienen om een voor alle provinciale besturen uniforme waarborgprocedure voor de afgifte van de in het eerste lid, onder 2°, bedoelde verklaring van geen bezwaar in te voeren.

De term «belanghebbenden» in het vierde lid heeft hier dezelfde ruime betekenis als die welke de Kroon aan dat woord in de verdere bepalingen van de onderhavige Titel toekent. In dit verband zij gewezen op het Koninklijk besluit van 28 december 1981, nr. 20, als ook op de meergenoemde brochure. In elk geval behoren hiertoe diegenen die persoonlijke of zakelijke rechten kunnen doen gelden ten aanzien van de gronden binnen het desbetreffende plangebied en zij die door de uitvoering van het plan worden geraakt.

De onder 3 opgenomen wijziging van het zesde lid van artikel 77 betreft een redactionele aanpassing aan het feit dat vier nieuwe leden zijn ingevoerd.

Artikel I, onderdeel B, wijziging van artikel 80

De *onder 1 en 2* voorgestelde invoeging van de woorden «(en) bij afzonderlijke onteigening als bedoeld in artikel 4, eerste lid» dient om duidelijker aan te geven wanneer en waarom bepaalde gegevens en stukken in de onteigeningsprocedure moeten worden verstrekt.

Artikel 4, eerste lid, van de onteigeningswet bepaalt dat wanneer een onroerend goed, dat toebehoort aan de onteigenende partij, bezwaard is met een zakelijk recht van erfdienstbaarheid, opstal, erfpacht, vruchtgebruik, gebruik, bewoning of beklemming, dat recht afzonderlijk kan worden onteigend.

Onder 3 wordt de termijn van terinzageligging in het derde lid beperkt tot een maand. Omtrent termijnen mag geen onduidelijkheid bestaan.

Onder 4 wordt voorgesteld in het vierde lid de woorden «vermeldt zo mogelijk de aard en de strekking van de feitelijke werken of werkzaamheden en» in te voegen. De bedoeling daarvan is de informatie voor de belanghebbenden, die artikel 84 van de onteigeningswet wèl voorschrijft bij de terinzagelegging van het door de raad genomen besluit tot onteigening, ook reeds bij de aan dat besluit voorafgaande terinzagelegging verplicht te stellen. De ratio van dit voorstel zal duidelijk zijn.

Het voorstel *onder 5* betreft allereerst een vernummering van het zesde lid van artikel 80 tot het vijfde lid. In de overgangswet ruimtelijke ordening en volkshuisvesting (Stb. 1964, 344) is in artikel 33, onder h, onder meer bepaald dat artikel 80, vijfde lid, vervalt, zodat een vernummering dient plaats te vinden.

Daarnaast is de mogelijkheid van verlenging van de in het vijfde lid (nieuw) genoemde termijnen komen te vervallen. De termijn van een jaar welke dient voor het verkrijgen van de eigendom bij minnelijke overeenkomst of het uitbrengen van een dagvaarding wordt gesteld op twee jaar. In de praktijk blijkt namelijk dat in toenemende mate van de mogelijkheid tot verlenging gebruik moet worden gemaakt. In dit verband speelt de complexiteit van de onteigeningsplannen een belangrijke rol. Ter vermijding van onnodige administratieve (procedure-) handelingen en de daarmee verband houdende kosten is voor deze oplossing gekozen. De termijn van zes maanden waarbinnen het raadsbesluit tot onteigening aan Ons moet zijn voorgedragen, zal voortaan niet meer voor verlenging vatbaar zijn. In verband met het streven naar verkorting van procedures is deze mogelijkheid komen te vervallen.

Artikel I, onderdeel C, wijziging van artikel 81

De in dit artikel genoemde termijn voor het indienen van bezwaren wordt teruggebracht tot de thans gebruikelijke duur van een maand.

Artikel I, onderdeel D, wijziging van artikel 83

Te dezer zake kan worden verwezen naar de toelichting op de in artikel I, onderdeel B, onder 1 en 2 voorgestelde wijzigingen.

Artikel I, onderdeel E, wijziging van artikel 84

Volgens het voorstel zal het artikel uit drie leden bestaan. De eerste twee bevatten in een wat gemoderniseerde bewoording de inhoud van het huidige artikel 84. Voorts is in het eerste lid bepaald dat het ter inzage leggen van het raadsbesluit en het inzenden daarvan aan de Kroon gelijktijdig dient te geschieden. Daarmede wordt voorkomen dat tegen het raadsbesluit bezwaren kunnen worden ingediend terwijl het nog niet in het bezit van de Kroon is. Weliswaar vangt de in artikel 86 genoemde termijn pas aan na afloop van de termijn van nederlegging maar aangezien de Kroon slechts kan beslissen op een aan haar voorgedragen raadsbesluit dient zij op het moment van nederlegging daarvan in het bezit te zijn. Het gelijktijdig nederleggen en inzenden waarborgt de voorgestane gang van zaken. Bovendien komt het onjuist voor dat de Kroon als beslissend orgaan een bezwaarschrift zou ontvangen tegen een nog niet in haar bezit zijnd raadsbesluit. Het derde lid voert de reeds in het algemene gedeelte van deze memorie aangekondigde bevoegdheid voor belanghebbenden in om bij de Kroon bezwaren in te dienen tegen het raadsbesluit tot onteigening. Deze bevoegdheid is beperkt tot degenen, die zich tijdig met bezwaren tot het gemeentebestuur hebben gewend. De bezwaarschriften zullen moeten worden gericht aan Hare Majesteit de Koningin, doch kunnen worden ingediend bij de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. De gemeentebesturen doen er verstandig aan dit te vermelden in de publikaties.

Artikel I, onderdeel F, wijziging van artikel 85

Volgens het voorstel *onder 1* worden wijzigingen aangebracht in de tweede tot en met de vijfde volzin van artikel 85, eerste lid. Evenals in artikel 84, eerste lid, is ook hier bepaald dat het nederleggen van het raadsbesluit en het inzenden daarvan aan de Kroon gelijktijdig dient te geschieden. Tevens is voor belanghebbenden de mogelijkheid geschapen bezwaren bij de Kroon in te dienen. Met betrekking tot het vorenstaande mogen wij verwijzen naar de toelichting op artikel 84.

De voordracht en het nederleggen dienen te geschieden binnen een maand na het nemen van het raadsbesluit. Het stellen van deze termijn is met het oog op de rechtszekerheid van betrokkenen noodzakelijk.

De *onder 2* voorgestelde wijziging van het tweede lid van artikel 85 behelst slechts een redactionele verduidelijking.

Artikel I, onderdeel G, wijziging van artikel 86

Volgens het voorstel zal het artikel uit drie leden bestaan. In het eerste lid is bepaald dat de termijn van zes maanden ingaat na afloop van de termijn die open staat voor het indienen van bezwaren bij de Kroon. Op deze wijze wordt voorkomen dat de termijn waarbinnen de Kroon dient te beslissen op het raadsbesluit tot onteigening wordt bekort. Immers, nadat het raadsbesluit is nedergelegd en aan de Kroon is toegezonden, hebben belanghebbenden een maand de tijd om bezwaren bij de Kroon in te dienen. Het verbinden van de termijn van zes maanden aan de voordracht van het raadsbesluit zou de termijn voor de Kroon bekorten tot vijf maanden.

Daarnaast is in dit lid bepaald dat ook de geregistreerde eigenaren en andere rechthebbenden, die bij een bepaalde onteigeningszaak zijn betrokken, door tussenkomst van de desbetreffende gemeente, een afschrift van het desbetreffende koninklijk besluit wordt toegezonden. Daarmede wordt een op dit ministerie bestaande goede gewoonte geformaliseerd.

Het voorgestelde nieuwe tweede lid van artikel 86 voorziet in de – in het algemeen deel van deze memorie aangekondigde – verplichting voor de minister, die het aangaat (i.c. de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer), om alvorens een beslissing omtrent het raadsbesluit tot onteigening wordt genomen, degenen die tijdig bij de Kroon bezwaren hebben ingediend te horen. Hij kan ook andere belanghebbenden horen. Te denken valt aan de gemeente.

De voorgestelde wijziging van artikel 86, derde (oud tweede) lid, formaliseert de inmiddels gevestigde praktijk alle koninklijke besluiten omtrent raadsbesluiten tot onteigening in de Staatscourant openbaar te maken, dus niet, zoals artikel 86, tweede lid, thans nog voorschrijft, alleen de koninklijke besluiten tot goedkeuring.

In dit verband wijzen wij nog op het bij Koninklijke boodschap van 22 juni 1981 ingediende ontwerp van Wet tot wijziging van de Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen, vaststelling van een nieuwe bijlage als bedoeld in artikel 6 van die wet en wijziging van de onteigeningswet inzake het horen van de Raad van State (Tweede Kamer, Zitting 1981, 16945, nrs. 1–2). Daarbij is in artikel III voorgesteld artikel 79 van de onteigeningswet zodanig te wijzigen, dat de Raad van State (altijd) wordt gehoord alvorens wordt beslist omtrent goedkeuring van een raadsbesluit tot onteigening.

Artikel I, onderdeel H, wijziging van artikel 87

De *onder 1* voorgestelde wijziging van het eerste lid van artikel 87 strekt ertoe op een meer duidelijke wijze een termijn vast te stellen voor het instellen van beroep.

De *onder 2* voorgestelde wijziging van het derde lid spreekt voor zichzelf.

Artikel II

Dit artikel bevat een voor de hand liggende, doch onmisbare overgangsbepaling.

Artikel III

De bepaling onder 1 is opgenomen om het tijdstip van inwerkingtreding duidelijk kenbaar te doen zijn.

De bepaling onder 2 strekt ertoe de beschikking te krijgen over een doorlopende tekst van Titel IV van de onteigeningswet, gesteld in de huidige spelling en met genummerde artikelleden.

De Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
G. Ph. Brokx

De Minister van Justitie
F. Korthals Altes